

Retningslinjer for regnskap for organisasjoner tilsluttet Innsamlingsregisteret (Stiftelsen Innsamlingskontrollen i Norge)

Innsamlingsorganisasjoner registrert i **Innsamlingsregisteret** skal;

- ✓ Avlegge aktivitetsregnskap etter regnskapsloven og god regnskapsskikk (F) for ideelle organisasjoner med de presiseringer som følger av disse retningslinjene, herunder
 - benytte aktivitetsbasert oppstillingsplan
 - benytte bruttoføring av inntekter og kostnader
 - fordele inntekter og kostnader på en rimelig, pålitelig og konsistent måte
- ✓ Legge stor vekt på åpen informasjon om organisasjonens aktiviteter og utvikling. Der det ansees nødvendig skal registrerte innsamlingsorganisasjoner gi opplysninger ut over loven og Standardens minimumskrav.
- ✓ Ha betryggende interne og eksterne kontrollrutiner.
- ✓ Forvalte midler stilt til organisasjonens disposisjon på en effektiv måte til beste for organisasjonens målgrupper.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	2
2. Krav til registrerte i Innsamlingsregisteret.....	3
3. Organisasjonenes regnskapsplikt.....	3
3.1. Relevante lover	3
3.1.1. Regnskapsloven	3
3.1.2. Lotteriloven.....	4
3.1.3. Bokføringsloven	4
3.1.4. Lov om registrering av innsamlinger	4
3.1.5. Andre lover	4

3.2.	God regnskapsskikk (F) for Ideelle Organisasjoner	4
3.3.	Selvpålagt regnskapsplikt	5
4.	Utdyping av sentrale punkt	5
4.1.	Oppstillingsplan.....	5
4.2.	Regnskapsprinsipper	5
4.3.	Fordelingsprinsipper.....	6
4.3.1.	Generelt.....	6
4.3.2.	Kostnader til anskaffelse av midler.....	6
	Beregningsgrunnlag.	7
	Nærmere om de enkelte poster som inngår i beregning av innsamlingsprosent. .	7
4.3.3.	Kostnader til formålet	8
4.3.4.	Administrasjonskostnader.....	9
4.4.	Sentrale balanseposter.....	9
4.4.1.	Egenkapital, oppbygging av fri egenkapital.....	9
4.4.2.	Registrering og håndtering av eiendeler.....	9
5.	Årsberetningen	10
6.	Konsern og lokale enheter	10
7.	Rapportering til IK.....	10
8.	Krav til kontroll og revisjon.....	11

1. Innledning

Stiftelsen Innsamlingskontrollen i Norge (Innsamlingskontrollen) skal, gjennom Innsamlingsregisteret, ivareta allmennhetens interesser i at innsamlinger til ideelle og allmenntilgode formål forøvrig rettet mot offentligheten organiseres og gjennomføres på en betryggende måte og at forvaltningen av midlene er forsvarlig.

Innsamlinger organisert som en juridisk person, så som organisasjoner, foreninger, trossamfunn eller stiftelser kan søke om registrering i Innsamlingsregisteret. Innsamlinger registrert i annet lovhjemlet register kan alltid registreres i Innsamlingsregisteret.

Innsamlinger til formål som er i strid med norsk lov, kan ikke registreres.

For å vurdere om innsamlingsorganisasjoner og innsamlingsaksjoner opptrer betryggende og forvalter midlene forsvarlig vil regnskap og økonomisk rapportering stå sentralt.

Forskjellige organisasjoner har forskjellig struktur. En sammenligning av økonomiske data og nøkkeltall mellom ulike organisasjoner sier lite om organisasjonens måloppnåelse og effektivitet. En utvikling over tid sammenholdt med organisasjonens oppnådde ikke-økonomiske resultater sier vesentlig mer om organisasjonens utvikling og potensial.

Regnskapsloven gir ideelle organisasjoner anledning til å fravike flere av regnskapslovens grunnleggende prinsipper dersom dette kan anses som god regnskapsskikk for slike organisasjoner. God Regnskapsskikk (F) for Ideelle Organisasjoner anbefaler aktivitetsbasert regnskapsrapportering og etablerer regnskapsprinsipper tilpasset ideelle organisasjoners egenart.

2. Krav til registrerte i Innsamlingsregisteret

I forbindelse med revisjonen av regnskapsloven og fastsettelsen av God Regnskapsskikk (F) for ideelle organisasjoner (Standarden) har Innsamlingskontrollen vurdert behovet for å videreføre egne retningslinjer. Innsamlingskontrollen finner at Standarden i det vesentlige er dekkende for å ivareta Innsamlingsregisterets oppgaver.

Innsamlingskontrollen legger til grunn at aktivitetsbasert regnskapsrapportering i tråd med Standarden også best viser innsamlingsorganisasjoners resultater.

Innsamlingskontrollen fastslår derfor at organisasjoner eller innsamlingsaksjoner som er registrert eller ønsker registrering i Innsamlingsregisteret skal legge regnskapsloven og God Regnskapsskikk (F) for ideelle organisasjoner med de presiseringer som er nevnt nedenfor til grunn for sin økonomiske rapportering.

3. Organisasjonenes regnskapsplikt

Organisasjoner kan ha formell regnskapsplikt etter norsk lov (regnskapsloven, lotteriloven, m.fl.), de kan ha selvpålagte regler eller falle utenfor formelle rammer for regnskapsførsel og økonomistyring.

3.1. Relevante lover

3.1.1. Regnskapsloven

Regnskapslovens (RL) § 1-2 første ledd nr. 9 pålegger ikke-økonomiske foreninger regnskapsplikt dersom eiendelene overstiger 20 millioner kroner eller dersom foreningen har et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk.

Alle stiftelser (alminnelige stiftelser) er pålagt regnskapsplikt etter RL § 1-2 første ledd nr. 10 uansett størrelse.

RL § 4-1 gir ideelle organisasjoner (jfr. RL § 1-2 første ledd nr 9, 10 og 11) anledning til å fravike regnskapslovens grunnleggende prinsipper om transaksjonsprinsippet, sammenstillingsprinsippet og opptjeningsprinsippet "dersom dette kan anses som god regnskapsskikk for slike organisasjoner".

RL § 6-3 tredje ledd gir ideelle organisasjoner (jfr. RL § 1-2 første ledd nr 9, 10 og 11) anledning til å velge en alternativ oppstillingsplan ”dersom dette kan anses som god regnskapsskikk for slike organisasjoner”.

3.1.2.Lotteriloven

”Lotteriverdige organisasjoner” har etter lotterilovens § 4f første ledd regnskapsplikt etter *regnskapsloven*. Det skal føres regnskap i et ordentlig og oversiktlig system som tar for seg alle transaksjoner som er av betydning for å vurdere inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld i organisasjonen.

3.1.3.Bokføringsloven

Alle som har regnskapsplikt etter regnskapsloven har bokføringsplikt etter bokføringslovens § 2 uansett om regnskapsplikten følger direkte av regnskapsloven eller som en følge av andre lover.

3.1.4.Lov om registrering av innsamlinger

Lov om registrering av innsamlinger trådte i kraft 1.juli 2009. Loven innfører en frivillig registreringsordning for innsamlinger av penger og gaver som er rettet mot offentligheten til inntekt for samfunnsnyttige formål. Innsamlingsregisteret skal gi folk flest sikkerhet for at de midler som gis skal benyttes til det angitte formål.

<http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Beslutninger/Odelstinget/2006-2007/beso-200607-090/>

3.1.5.Andre lover

Avhengig av organisasjonenes størrelse og aktivitet kan også andre lover være relevante i forhold til regnskap, styring og kontroll. Eksempler er skatteloven, lov om merverdiavgift, skattebetalingsloven, folketrygdloven, m.fl.

3.2. *God regnskapsskikk (F) for Ideelle Organisasjoner*

Norsk Regnskapsstiftelse (NRS) fastsatte i november 2008 en foreløpig regnskapsstandard for ideelle organisasjoner. Standarden beskriver god regnskapsskikk for regnskapspliktige organisasjoner som omfattes av unntaksreglene i regnskapslovens § 4-1 og § 6-3.

Hensyn som er tillagt størst vekt ved utforming av standarden kan oppsummeres slik:

Regnskapene skal gi best mulig:

- Informasjon om oppfyllelse av den ideelle organisasjonens formål
- Informasjon om hvordan midler anskaffes og blir benyttet
- Grunnlag for kontroll av ledelsen og formuesforvaltningen
- Grunnlag for vurdering av forutsetningen for fortsatt drift

Standarden er omfattende. Standarden baserer seg på at ideelle organisasjoner bør avlegge et aktivitetsbasert regnskap. Standarden beskriver både unntak fra

regnskapslovens prinsipper og hvordan ideelle organisasjoner bør fortolke de alminnelige regnskapsprinsippene.

3.3. *Selvpålagt regnskapsplikt*

Organisasjoner som ikke har regnskapsplikt etter lov kan gjennom sedvane, vedtak i årsmøte (øverste organ) eller vedtekter pålegge seg selv regnskapsplikt. Det er også vanlig med regler om revisjon. Det er varierende praksis om den selvpålagte regnskapsplikten er knyttet mot regnskapslovens regler.

For landsomfattende organisasjoner er det ofte gitt egne retningslinjer for regnskap for lokale og regionale enheter som inngår i forbundet.

Innsamlingskontrollen krever at organisasjoner som ønsker registrering i Innsamlingsregisteret og som ikke er underlagt regnskapsplikt etter andre bestemmelser skal avlegge regnskap etter regnskapsloven og God Regnskapsskikk (F) for Ideelle Organisasjoner.

4. Utdyping av sentrale punkt

Standarden gir i enkelte tilfeller valgfrihet og anbefalinger. På enkelte områder krever Innsamlingskontrollen at bestemte valg og tolkninger legges til grunn ved rapporteringen. Dette framgår av de etterfølgende punktene.

4.1. *Oppstillingsplan*

Standarden åpner for valgfrihet i oppstillingsplanen, men anbefaler at ideelle organisasjoner velger en aktivitetsbasert oppstillingsplan. Organisasjoner som er registrerte i Innsamlingsregisteret *skal* velge Standardens aktivitetsbaserte oppstillingsplan jfr. Standarden kapittel 4.

4.2. *Regnskapsprinsipper*

Standardens unntak fra og tolkninger av regnskapslovens prinsipper er begrunnet i de særlige behov ideelle organisasjoner har, jfr. ovenfor.

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal følge Standardens løsninger og legge stor vekt på åpen informasjon om organisasjonens aktiviteter og utvikling. Der det ansees nødvendig skal registrerte innsamlingsorganisasjoner gi opplysninger ut over loven og Standardens minimumskrav.

Innsamlingskontrollen understreker at hovedregelen i Standarden er at inntekter og kostnader skal bokføres brutto.

For kommersiell virksomhet skal registrerte innsamlingsorganisasjoner benytte ordinære regnskapsprinsipper.

4.3. Fordelingsprinsipper

4.3.1. Generelt

Aktivitetsregnskapet krever at alle inntekter og kostnader kan henføres til en aktivitet som igjen knyttes opp mot en aktivitetsbestemt oppstillingsplan.

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal legge prinsippene i Standardens kapittel 6.2 til grunn ved fordeling av kostnader. Innsamlingskontrollen viser videre til kapittel 6.2.1 og understreker betydningen av fyllestgjørende noteopplysninger. **Det presiseres at inntekter og kostnader skal fordeles på en rimelig, pålitelig og konsistent måte.**

Det er aktivitetens hovedformål som er grunnlaget for fordelingen på hovedgruppene kostnader til anskaffelse, formålskostnader og administrasjonskostnader.

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal i note informere om prinsippene og vurderingene som legges til grunn ved fordelingen av kostnader til administrasjon, formål og anskaffelse av midler, jfr. Standardens kapittel 10.4.1. Prinsippene skal være konsistente over tid.

Fordelingsprinsippene skal være tilfredsstillende dokumentert og forankret i organisasjonens ledelse og styrende organer.

Innsamlingskontrollen kan kreve innsyn i grunnlaget og dokumentasjonen for kostnadsfordelingen.

4.3.2. Kostnader til anskaffelse av midler

Standardens kapittel 6.3.

Kostnader til innsamlinger skilles ut på egen linje i aktivitetsregnskapet. Det skal vises minst to linjer under kostnader til anskaffelse av midler (2a):

2ai: Kostnader til innsamling av midler

2aii: Andre kostnader til anskaffelse av midler

Kostnader til innsamling av midler er innført for å kunne kalkulere seg frem til Innsamlingsprosenten; et nøkkeltall som ble innført fra og med regnskapsåret 2009. Følgende prinsipielle modell legges til grunn for beregning av innsamlingsprosenten:

Innsamlede midler	A	Omfatter brutto inntekt fra alle innsamlingsaktiviteter.
- kostnader til innsamlinger	B	Omfatter direkte kostnader til innsamling og fordelte felleskostnader knyttet til innsamlingsaktiviteter
= disponibelt til formålet	C	Dette beløpet vil være disponibelt for organisasjonens formålsaktiviteter (inkl nødvendig organisasjonsadministrasjon, jfr. lovforarbeidene) i år eller senere år gjennom

Innsamlingsprosenten beregnes slik: **Innsamlingsprosent = (C/A)*100**

Innsamlingsprosenten skal vises i note for de fem siste år (jfr. dog standardens overgangsregler).

Beregningsgrunnlag hentes fra årsregnskapet.

Innsamlede midler omfatter linjen Innsamlede midler, gaver, m.v. (1c).

Kostnader til innsamlinger skilles ut på egen linje i aktivitetsregnskapet. Det skal vises minst to linjer under kostnader til anskaffelse av midler (2a):

Kostnader til innsamlinger + Andre kostnader til anskaffelse av midler
= Sum kostnader til anskaffelse av midler.

Nærmere om de enkelte poster som inngår i beregning av innsamlingsprosent.

Innsamlede midler, gaver, mv: Rene innsamlinger faller inn under denne linjen.

Den skal også omfatte innsamlinger hvor det er en mindre gave knyttet til innsamlingen (blyant, papir, julekort, o.l.) med uvesentlig verdi. Salg hvor prisen ikke står i forhold til motytelsen eller hvor kjøpet ikke har noen reell verdi for kjøper omfattes også.

Varer som selges til markedspris inngår i 1d opptjente inntekter fra operasjonelle aktiviteter. Grensen mellom operasjonell inntekt og gavesalg som inngår i beregningsgrunnlaget for innsamlingsprosenten følger grensedragningen i merverdiavgiftsloven. Sponsoravtaler/samarbeidsavtaler med næringslivet følger også denne grensedragningen.

Rene kommersielle aktiviteter vil ikke inngå i beregningen av innsamlingsprosenten.

Lotteri: Lotteri er i standarden definert som en operasjonell inntekt som skaper inntekter (1dii) og inngår derfor ikke i beregningsgrunnlaget for innsamlingsprosenten. Lotteri i denne sammenhengen er lotteri som er godkjent av eller meldepliktig til Lotteritilsynet etter lotteriloven.

Tilskudd: I lovens forarbeid legges det til grunn at offentlig støtte ikke skal inngå i beregningsgrunnlaget. Kostnader til å anskaffe disse midlene vil heller ikke inngå i den modellen som er beskrevet ovenfor.

Andre tilskudd omfattes heller ikke av begrepet innsamlede midler. Kompensasjon for tapte spilleinntekter¹ er tilskudd. Se standardens punkt 5.3 for avgrensning mellom tilskudd og gave.

Kostnader til innsamlingsaktiviteter: Direkte kostnader til innsamlingsaktivitetene henføres direkte til denne linjen. Dette omfatter bl.a. trykking av materiell, porto og andre distribusjonskostnader, personalkostnader og provisjoner til salgsapparat, m.v. Felleskostnader fordeles etter en rimelig, pålitelig og konsistent måte mellom de aktiviteter som forbruker kostnadene, jfr. standarden kap. 6.2.

Disponibelt til formålet: Differansen er midler som er disponible for formålet eller nødvendig administrasjon av organisasjonens formålsaktiviteter. Midlene kan benyttes i innsamlingsåret eller senere år gjennom disponering til/fra formålskapital med bindinger.

4.3.3.Kostnader til formålet

Standardens kapittel 6.4 beskriver kostnader til formålet.

Det presiseres at det er organisasjonens egenart som må danne utgangspunktet for spesifikasjoner under oppstillingsplanens overskrifter.

Aktivitetsregnskapet skal presenteres på et overordnet nivå. Detaljer gis i noter, eller for interne formål i egne rapporter.

Et overordnet hensyn er å vise de kostnader som er pådratt for å oppnå organisasjonens ikke-økonomiske mål. En beskrivelse av ikke-økonomiske mål skal derfor inngå i årsberetningen. Beskrivelsen av måloppnåelse i årsberetningen og spesifikasjonen i aktivitetsregnskapet må harmonere.

Overføringer til samarbeidende organisasjoner spesifiseres under aktivitetsoppstillingsplanen punkt 2) b) i) "*Gaver, tilskudd, bevilgninger til oppfyllelse av organisasjonens formål*". Tilleggsinformasjon om andel administrasjonskostnader, aktivitetsresultat, mv for overføringen gis i note.

Registrerte innsamlingsorganisasjoner som har aktiviteter som ikke kan måles tilstrekkelig pålitelig bør gi tilleggsinformasjon om aktivitetenes omfang i noter.

Det skal i note oppgis **innsamlingsprosent** for de 5 siste regnskapsår.

4.3.4.Administrasjonskostnader

Standardens kapittel 6.5 beskriver kostnader til administrasjon. Standarden definerer administrasjonskostnader slik:

Administrasjon er de aktivitetene som gjøres for å drive organisasjonen, blant annet planlegging, styring og evaluering av organisasjonens aktiviteter. De kostnader som ikke kan henføres til bestemte aktiviteter, og som heller ikke lar seg fordele på aktiviteter på en tilstrekkelig pålitelig måte, klassifiseres som administrasjonskostnader.

Innsamlingskontrollen presiserer at administrasjonskostnader er kostnader som ikke **tilstrekkelig pålitelig** kan henføres til anskaffelse av midler eller kostnader til formål. Administrasjonskostnader som er knyttet til spesielle aktiviteter medtas under kostnader til formål eller kostnader til anskaffelse av midler avhengig av aktivitetens formål.

Det skal i note oppgis **administrasjonsprosent** for de 5 siste regnskapsår.

4.4. Sentrale balanseposter

4.4.1.Egenkapital, oppbygging av fri egenkapital

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal ha en forsvarlig egenkapital og en forsvarlig utvikling av egenkapitalen. Det er ikke forenelig med organisasjonenes ideelle formål å bygge opp store egenkapitalavsetninger uten at dette begrunnes i framtidig planlagt anvendelse.

Disponeringen av aktivitetsresultatet, egenkapitalnoten og årsberetningen avsnitt om framtidig utvikling er sentrale elementer i vurderingen av organisasjonens evne til å møte fremtiden.

Innsamlingskontrollen understreker betydningen av at bruttobevegelsene i egenkapitalen skal framgå.

4.4.2.Registrering og håndtering av eiendeler

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal etablere tilstrekkelig trygge rutiner for håndtering av eiendeler som organisasjonen mottar eller disponerer.

I forbindelse med innsamlingsaksjoner og annen håndtering av kontanter skal det etableres betryggende rutiner for opptelling, overføring til bank og bokføring. Innsamlingskontrollen krever

- ✓ at opptelling skal gjennomføres av minst to personer som begge (alle) skal signere på bilaget.
- ✓ at innsamling skal skje i plomberte og nummererte bøsser
- ✓ at kontanter uten unødig opphold skal settes inn på organisasjonens bankkonto

Bankkonti skal være registrert på organisasjonens navn. For disponering av bankkonti skal det etableres tryggede rutiner. Alle utbetalinger skal attesteres og/eller anvises av minst to uavhengige personer.

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal ha et anleggsregister over eiendeler og varige driftsmidler uavhengig om de er aktivert, nedskrevet, kostnadsført eller mottatt som gave.

5. Årsberetningen

Standarden har i kapittel 11 utdypet krav til årsberetningen i ideelle organisasjoner. Årsberetningen gir styret anledning til å komme med en utdypende beskrivelse av organisasjonens aktiviteter og framtidig utvikling.

For registrerte innsamlingsorganisasjoner skal årsberetningen inneholde en beskrivelse av aktiviteter og ikke-økonomiske resultater som gjør det mulig for eksterne lesere å vurdere organisasjonens måloppnåelse i forhold til forbrukte midler.

6. Konsern og lokale enheter

Noen registrerte innsamlingsorganisasjoner kan komme inn under regnskapslovens regler om konsernregnskap. Standardens kapittel 12 omfatter konsernregnskap.

Registrerte innsamlingsorganisasjoner som omfattes av konsernregnskapsplikt skal avlegge konsernregnskap etter aktivitetsmodellen.

Selvstendige lokale og/eller regionale enheter inngår ikke i konsolideringen. Innsamlingskontrollen anbefaler likevel at interne retningslinjer for regnskap mv i lokale enheter tilpasses hovedorganisasjonen.

7. Rapportering til IK/regnskapskontroll

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal sende komplett årsregnskap til Innsamlingskontrollens sekretariat senest en måned etter at regnskapet er vedtatt av kompetent organ, dog senest 1.august. Dette gjelder også for organisasjoner med avvikende regnskapsår. For enkeltinnsamlinger er fristen 3 mnd etter at innsamlingen er avsluttet.

Innsamlingskontrollen kan ved behov be om tilleggsopplysninger knyttet til organisasjonens aktiviteter og regnskap. Det kan også gjennomføres utvidet regnskapskontroll/bokettersyn. Slik gjennomgang skal søkes gjort i samarbeid med den ansvarlige revisor.

8. Krav til kontroll, revisjon og nærstående parter

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal etablere og dokumentere tilfredsstillende internkontrollrutiner som omfatter hele organisasjonens virksomhet.

Det skal gis tilstrekkelige opplysninger i note om nærstående parter. Et forhold mellom to parter kan klassifiseres som nærstående dersom en part kan påvirke den annen parts beslutninger. Mulighet til å påvirke en annen part oppnås normalt gjennom eierskap, deltakelse i foretakets besluttede organer og ledelse eller gjennom avtaleforhold som låneavtaler, managementavtaler, kunde-/leverandørforhold o.l. Graden av påvirkning kan variere. Ved vurdering av påvirkningsgraden er det realiteten i forholdet som er avgjørende.

Registrerte innsamlingsorganisasjoner skal ha registrert eller statsautorisert revisor.

Oslo, 31. januar 2013